

R
2-39
(2004)

Georg-Eckert-Institut BS78

1 156 632 9

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII CEHE DIN ROMÂNIA

Programe școlare pentru clasele a VI-a și a VII-a

*Aprobat cu Ordin al ministrului
Nr. 5002 / 14.10.2004*

București, 2004

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
- Bibliothek -

2007/1587

R

2-35
(2004)

NOTĂ DE PREZENTARE

Disciplina *Istoria și tradițiile minorității cehe din România* își propune să ofere elevilor oportunități pentru conștientizarea apartenenței lor la spațiul cultural și istoric în care trăiesc, prin cunoașterea etniei proprii și a contextului național și universal mai larg. Cunoașterea trecutului și a specificului relațiilor dintre cehi, români și alte etnii, de-a lungul timpului reprezintă un element național,

Dezvoltarea unor strategii cheie al programei. Pentru atingerea acestui scop programa propune conținuturi menite să valorifice sursele documentare și etnografice existente.

În elaborarea programei pentru disciplina *Istoria și tradițiile minorității cehe din România* s-au avut în vedere următoarele obiective:

- Introducerea noului plan cadru și implicit a obiectului *Istoria și tradițiile minorităților* la clasele a VI-a și a VII-a cu o oră de trunchi comun (pentru învățământul în limbile minorităților didactice pornind de la obiective care favorizează formarea de competențe și atitudini specifice unui domeniu de cunoaștere;
- abordarea istoriei dintr-o perspectivă interetnică și interculturală (este fundamentală în acest sens folosirea noțiunii de civilizație în diversitatea sa spațio-temporală și ca realitate complexă la nivelul unor comunități diferite);
- asigurarea coerenței la nivelul la nivelul ariei curriculare *Om și societate* (prin stabilirea de legături cu programe de *Istorie, Geografie și Cultură civică*) și între arii curriculare (prin realizarea conexiunilor cu programa de *Limba și literatura maternă*);
- proiectarea unui set unitar de obiective cadru și de referință pentru *Istoria și tradițiile tuturor minorităților*, corelate cu obiectivele programei generale de istorie.

În acest context, structura programei de față cuprinde: obiective cadru, urmărite pe parcursul celor doi ani de studiu, obiective de referință, activități de învățare și conținuturi proiectate pentru fiecare din cele două clase.

În actuala prezentare, programa de *Istoria și tradițiile minorității cehe din România* apare ca un instrument util de lucru nu numai pentru profesorii care predau această disciplină, dar și pentru colegii lor din aria curriculară *Om și societate*, care intră astfel în contact cu realitățile mai puțin abordate și interesante prin încărcătura lor informațională.

Temele și activitățile de învățare propuse reprezintă o ofertă de cunoaștere flexibilă, posibil de adaptat condițiilor concrete ale fiecărei comunități.

OBIECTIVE CADRU

1. Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului istoric
2. Cunoașterea și interpretarea surselor istorice privind trecutul și prezentul minorității cehe din România
3. Înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate privind istoria și tradițiile minorității cehe
4. Dezvoltarea atitudinilor pozitive față de sine și față de ceilalți, integrarea minorității cehe în societatea românească

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului istoric

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 1.1 să alcătuiască axe cronologice folosind informații diferite din istoria minorității cehe
- 1.2 să folosească datele oferite de sursă pentru a plasa în timp evenimentele descrise

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- exerciții de alcătuire a axelor cronologice;
- exerciții de completare a hărților istorice cu detalii oferite de surse diferite;
- construirea de hărți istorice simple utilizând culori și simboluri diferite.

2. Cunoașterea și interpretarea surselor istorice privind trecutul și prezentul minorității cehe din România

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 2.1 să identifice și să descrie o sursă istorică referitoare la istoria minorității cehe
- 2.2 să plaseze în timp sursele istorice în funcție de informațiile oferite
- 2.3 să compare surse care se referă la același subiect

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- observarea, descrierea, comentarea și interpretarea diferitelor surse: documentare, cartografice, iconografice, etnografice, etc.;
- compararea informațiilor provenite din mai multe surse;
- analizarea unui document folosind un plan dat.

3. Înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate privind istoria și tradițiile minorității cehe

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 3.1 să identifice termenii istorici, etnografici și folclorici în diferite surse de informare
- 3.2 să redea prin cuvinte proprii înțelesul termenilor studiați
- 3.3 să folosească conștient într-o expunere orală sau redactare scrisă termenii adecvați

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- exerciții de utilizare a termenilor învățați;
- exerciții de redactare a unei lucrări cu folosirea termenilor corespunzători temei;
- jocuri didactice pentru înțelegerea și consolidarea termenilor învățați (completarea unor propoziții sau enunțuri, rebus, aritmograf etc.).

4. Dezvoltarea atitudinilor pozitive față de sine și față de ceilalți, integrarea minorității cehe în societatea românească

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 4.1 să formuleze opinii despre asemănările și deosebirile dintre tradițiile și obiceiurile române și cehe
- 4.2 să manifeste toleranță față de alte etnii și religii
- 4.3 să-și dezvolte încrederea față de capacitatea proprie de investigație

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- alcătuirea unor portrete (biografii) paralele a unor personalități din localitatea elevului, care au activat în același timp istoric sau care au avut preocupări comune;
- elaborarea unei lucrări pe tema unui obicei folcloric identic la români și cehi;
- participarea la activități de investigație.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

I. ORIGINI

Termeni: habitat, vatră, migrație, husitism, cruciadă „târzie”.

Conținut:

- Așezarea slavilor apuseni; primele formațiuni politice ceho-morave; statul lui Samo.
- Formarea și evoluția Moraviei Mari.
- Perioada lui Carol al IV-lea de Luxemburg: apogeul puterii regale.
- Perioada husită și ecoul ei în Transilvania și Moldova.
- Jiři de Poděbrad și Iancu de Hunedoara în vâltoarea cruciadei „târzii”.
- Interferențe româno-cehe în perioada Războiului de 30 de ani (1618-1648).
- Jan Amos Komenský „Profesorul popoarelor” și relațiile sale cu spațiul românesc.
- Români și cehi în „secolul luminilor”.

II. VENIREA ÎN PATRIA ACTUALĂ

Termeni: bejenie, colonizare, parohie, carte matricolă.

Conținut:

- Primul val al colonizării cehe în Banat (1823-1824): înființarea așezărilor Elisabethfeld (Câmpul Elisabetei) și Sfânta Elena.
- Al doilea val de colonizare (1827-1828): înființarea așezărilor
- Schontal – Poneasca, Frauenwiesen – Poiana Muierii, Gîmic și Ravensca.
- Înființarea așezărilor: Bigăr, Eibenthal și Șumița.
- Cel de-al treilea val de colonizare (1862-1865): Clopodia, Peregul Mare, Scăiuș.

III. EVOLUȚIA AȘEZĂRILOR CEHE DE LA ÎNTEMEIERE ȘI PÂNĂ ÎN ANUL 1866 (INSTAURAREA DUALISMULUI AUSTRO-UNGAR

Termeni: regiment grăniceresc, topuri cadastrale, etnografie, creație populară, ritual, pelerinaj.

Conținut:

1. Aspecte politico-administrative

- Problemele administrative; limba oficială; începuturile învățământului.
- Sediile inițiale; construcțiile, comunicațiile și transporturile.
- Serviciul militar de graniță; începuturile producției agricole.
- Dispariția coloniilor cehe Schontal (Poneasca), Frauenwiesen (Poiana Muierii) și Elisabethfeld (Sfânta Elisabeta).

2. Aspecte ale vieții materiale

A. Îndeletniciri

- Confecționarea uneltelor.
- Prelucrarea varului și a cărbunelui de lemn.

B. Alimentație

- Alimentația cotidiană.
- Alimentația de duminică și de sărbătoare (ritualuri).
- Bucătăria cehă – inventar și terminologie.

C. Vestimentație

- Portul obișnuit, de duminică și de sărbătoare.
- Îmbrăcămintea femeilor și a bărbaților; stofe, croială, cusut și întreținere.

3. Aspecte ale vieții spirituale

A. Influența bisericii

- Importanța bisericii romano – catolice în viața cehilor din Banat; activitatea preotului Unzeitig Francisc din Gîrnic (1850-1887).
- Pelerinajul la Ciclova – Montană – factor de menținere a unității spirituale.
- Răspândirea altor religii în unele comunități cehe.

B. Ritualurile de familie

- Botezul.
- Nunta.
- Înmormântarea.

C. Obiceiuri anuale

- Sărbători religioase și solemne.
- Obiceiuri laice: comune și locale.

IV. LECȚII DE SINTEZĂ

- Etape și momente importante ale colonizării minorității cehe în Banat.
- Raporturile de colaborare ale minorității cehe cu românii și cu alte etnii reflectate în creația populară.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. **Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului istoric****Obiective de referință**

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 1.1 să identifice în surse istorice diferite elemente de datare privind istoria minorității cehe
- 1.2 să respecte principiile cronologice în prezentările orale și scrise

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- exerciții de selectare a informațiilor referitoare la cronologie în diferite surse istorice;
- constituirea de axe cronologice complexe, grafice și tablouri sinoptice;
- construirea de hărți istorice simple.

2. **Cunoașterea și interpretarea surselor istorice privind trecutul și prezentul minorității cehe din România****Obiective de referință**

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 2.1 să clasifice informațiile provenite din surse istorice
- 2.2 să folosească informațiile provenite din surse diferite în alcătuirea planului unei investigații
- 2.3 să distingă, folosind cunoștințele însușite, caracterul obiectiv sau subiectiv conținut în sursă

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- exerciții de alcătuire a unui repertoriu de surse istorice pentru o temă dată;
- compararea informațiilor provenite din surse istorice diferite;
- alcătuirea unui plan de investigații istorice pe o temă dată.

3. **Înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate privind istoria și tradițiile minorității cehe****Obiective de referință**

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 3.1 să identifice evoluția și semnificația unor termeni istorici
- 3.2 să selecteze și să folosească adecvat termenii proveniți din analiza surselor istorice

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- exerciții de selectare a sensului corect al unor termeni;
- comentarea efectelor unei exprimări greșite;
- compararea termenilor istorici în limba română și limba cehă;
- alcătuirea unui plan tematic.

4. Dezvoltarea atitudinilor pozitive față de sine și față de ceilalți, integrarea minorității cehe în societatea românească

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 4.1 să observe elemente comune manifestate în relațiile dintre grupuri umane
- 4.2 să se raporteze critic la opiniile altora
- 4.3 să compare contribuția minorității cehe în dezvoltarea economică și culturală locală cu contribuția românilor și a altor minorități

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- dezbaterăa unor cazuri reale sau imaginare care implică diverse tipuri de relații dintre grupurile umane;
- alcătuirea planului unui proiect pentru protejarea vestigiilor istorice din localitate;
- alcătuirea unor albume și fotomontaje tematice privind obiceiurile, tradițiile și patrimoniul etnografic local;
- culegerea, sortarea, și conservarea unor tradiții orale amenințate cu dispariția;
- elaborarea unei scurte monografii a unei localități, a unei școli sau a unui obiectiv cultural.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

I. SITUAȚIA ECONOMICĂ, SOCIALĂ, POLITICĂ ȘI CULTURALĂ A MINORITĂȚII CEHE

- Perioada 1866-1946 (de la instaurarea dualismului austro-ungar și până la instaurarea regimului comunist în România).

Termeni: dualism, licență, aflux, maghiarizare.

Conținut:

1. Viața economică

- Domenii de activitate. Progrese și realizări.
 - Cultivarea pământului; pomicultura și viticultura.
 - Creșterea animalelor; apicultura.
 - Meșteșugurile (licența de funcționare); atelierele textile din Sfânta Elena și Orșova; mineritul (afluxul de capital).
 - Comerțul – diversitatea sa.

2. Viața socială

- Consecințele schimbărilor administrative din 1866.
- Construirea de noi edificii și monumente de interes local.
- Schimbări administrative și sociale în viața cehilor, după Conferința de pace de la Paris (1919-1920).

3. Viața politică

- Cehii din Banat în primul război mondial.
- Consecințele destrămării Austro-Ungariei asupra cehilor din Banat.
- Mutarea forțată a tineretului ceh la muncă în cel de-al treilea Reich.
- Participarea cehilor din România în al doilea război mondial.

4. Viața culturală

A. Învățământul

- Evoluția învățământului ceh până la începutul secolului XX; activitatea didactică a învățătorilor Vincenc Zamouřil (1856-1881), la Gîrnic, și Jindřich Schlogl (1863-1897), la Sfânta Elena.
- Desființarea învățământului în limba cehă după anul 1907; maghiarizarea.
- Dezvoltarea învățământului ceh după Marea Unire din 1918; activitatea preotului Alois Hanzelka la Eibenthal între anii 1936-1939.
- Evoluția asociațiilor culturale cehe din orașele românești: București, Ploiești, Arad, Timișoara etc..

B. Viața artistică

- Folclorul prozaic al cehilor din Banatul de sud (povești, superstiții, legende, zicători, etc.).
- Folclorul muzical și cel de dans (orchestre, formații, cântece de petrecere, etc.).

II. CEHII SUB REGIMUL TOTALITAR COMUNIST DIN ROMÂNIA (1946-1989)

Termeni: strămutare, spiritualitate.

Conținut:

- Asuprirea politică; strămutarea în Bărăgan a cehilor din Banat.
- Supraviețuirea comunităților cehe (factori și evoluție).
- Învățământul în limba cehă; rolul absolvenților secției pedagogice a liceului din Nădlac în conservarea spiritualității cehe.

III. MINORITATEA CEHĂ DIN ROMÂNIA DUPĂ 1990

Termeni: revoluție, democrație, înfrățire, uniune, fundație, dialect.

Conținut:

1. Aspecte politice

- Revoluția română din decembrie 1989 și perceperea ei în comunitățile cehe.
- Reluarea legăturilor cu Cehoslovacia (contacte, schimburi, ajutoare, înfrățiri, reemigrarea în Cehia).
- Înființarea Uniunii Democratice a Slovacilor și Cehilor din România (U.D.S.C.R.) și rolul acesteia în îndrumarea activităților din localitățile cehe.
- O mare realizare a democrației – apariția mass-mediei cehe: revista „*Naše snahy*”, emisiunea în limba cehă de la Radio Timișoara, publicații de carte cehă.
- Implicarea guvernului ceh și a fundației cehe „*ČLOVĚK V TÍSNI*” în realizarea unor obiective edilitare și dotări din așezările cehe.

2. Aspecte culturale

- Afirmarea folclorului ceh (festivalurile periodice pentru adulți, tineret și copii).
- Dezvoltarea învățământului în limba cehă; perspective.
- Unele probleme lingvistice: dialectele cehe, particularități, onomastica cehă, toponimia și hidronimia.
- Arta naivă din Eibenthal și Bigăr.

IV. LECȚII DE SINTEZĂ

- Importanța tradițiilor și a obiceiurilor populare în păstrarea identității minorității cehe din România.
- Însemnătatea democrației actuale din România reflectată în drepturile și libertatea de exprimare a minorității cehe din țara noastră.

